

10—21/30/1988.

(csatolva a 2/1988. BM titkárságvezetői intézkedés)

N° 070

**A BELÜGYMINISZTER
30/1988. BM
UTASÍTÁSA**

Budapest, 1988. november 3-án.

Chrebecu:

- Madond's Frnk (Nº 071) Leadwood
- Frisch's Pet (Nº 072) Spencer's Pet

10—21/30/1988.

A BELÜGYMINISZTER**30/1988. BM****U T A S Í T Á S A****a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok
egységes ügyintézéséről****Budapest, 1988. november 3-án.**

A közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló 1977. évi I. törvény (a továbbiakban: törvény), valamint a 11/1977. (III. 30.) MT rendelet (a továbbiakban: minisztertanácsi rendelet) végrehajtása érdekében kiadom az alábbi

u t a s í t á s t :

1. A közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok (a továbbiakban: beadványok) ügyintézésével foglalkozó Belügyminisztérium központi szerve a BM Közérdekű Bejelentések, Javaslatok és Panaszok Központi Irodája (a továbbiakban: BM Központi Panasziroda).
2. A Belügyminisztérium központi és területi szerveihez (a továbbiakban: belügyi szervek) érkező beadványok egységes ügyintézését a törvény, a minisztertanácsi rendelet, valamint ezen utasítás alapján kell végezni.
3. A belügyi szervekhez érkező vagy szóbeli közlés útján előadott közérdekű bejelentést, javaslatot vagy panaszt — amennyiben nem tartozik hatáskörükbe — az ügy elintézésére hivatott szervnek kötelesek továbbítani.

4. A belügyi szervekhez a külföldről érkezett beadvánnyal kapcsolatos intézkedésről az ügyfelet vagy szervet — a külföldiek magyarországi tartózkodására vonatkozó jogszabályokban és rendelkezésekben meghatározott ügyek kivételével — a BM Titkárság útján kell tájékoztatni.
5. A beadványok intézése, értékelése és nyilvántartása során különbséget kell tenni:
 - a) közérdekű bejelentés;
 - b) közérdekű javaslat;
 - c) az egyéni sérelem orvoslása érdekében benyújtott panasz között.
6. Az ügy elintézésére hivatott belügyi szerv vezetője, illetőleg az ügyintézésrel megbízott személy dönti el, hogy a beadványt — a tartalomtól függően — közérdekű bejelentésként, javaslatként vagy panaszként kell intézni.
7. A beadványok intézése során fokozott figyelmet kell fordítani:
 - a) az állampolgárok törvényes érdekeinek hatékony védelmére;
 - b) a szakszerű, tárgyilagos vizsgálatra;
 - c) a közérthető és határidőn belül történő válaszadásra;
 - d) a kulturált ügyfélfogadásra;
 - e) az államtitok és a szolgálati titok védelmére;

A törvényben meghatározott rendelkezések érvényesítésével, alkalmazásával törekedni kell a belügyi szervekhez érkező, másodfokon már elintézett, a korábbival azonos tartalmú beadványok további vizsgálatának mellőzésére.

8. A belügyi szervek vezetői a hozzájuk érkezett beadványok ügyintézését kötelesek rendszeresen ellenőrizni. Kétévenként vezetői értekezleten az ügyintézés során szerzett tapasztalatokat elemezni, értékelni kell.
9. Az államtitkár, a miniszterhelyettesek, az országos (Kormányország) parancsnokok, a miniszteri titkárság vezetője

és a rendőrfőkapitányok 1990. január 31-ig — ezt követően kétévenként — készítsenek elemző, értékelő jelentést és statisztikai kimutatást a hozzájuk érkezett beadványokról, valamint az ügyintézés tapasztalatairól. Az értékelő jelentést összesítés céljából a BM Titkárság vezetőjének küldjék meg, aki azt terjessze miniszteri értekezlet elé.

10. A belügyi szervek vezetői az ügyfélfogadás és a beadványok ügyintézésével összefüggő feladatok ellátására tapasztalt, szakmailag jól felkészült, megfelelő tájékozottsággal rendelkező személyeket bízzanak meg, akik kellő türelemmel és kulturált módon foglalkoznak az ügyfelekkel. E feladat segítésére — a rendőr-főkapitányságoknál és a határőrkerületeknél — egy-egy fő BM nyugdíjast is lehet alkalmazni.
11. Az állampolgárokkal való kapcsolat továbbfejlesztése érdekében a szervek vezetői fogadóórát kötelesek tartani:
 - a) az államtitkár, a miniszterhelyettesek és az országos (Kormányőrség) parancsnokok az általuk meghatározott időben, de legalább félévenként egy alkalommal;
 - b) a rendőrfőkapitányok és a határőrkerületek parancsnokai az általuk meghatározott időben, de legalább negyedévenként egy alkalommal;
 - c) a rendőrkapitányságok vezetői havonta egy alkalommal, a körzeti megbízottak (a Körzeti Megbízotti Szabályzatban foglaltaknak megfelelően) hetente egy alkalommal — a körzet székhelyén — a rendőrkapitányság vezetője által meghatározott időpontban tartsanak fogadóórát.
12. A fogadóórák helyét és idejét, az ügyfélfogadás rendjét a sükségnek megfelelően tömegtájékoztatási eszközön keresztül (rádió, televízió, sajtó, hirdetőtábla) közzé kell tenni. Azokon a napokon, amikor nincs ügyfélfogadás, a rendőrfőkapitányságoknál, rendőrkapitányságoknál, határőrkerületeknél a halasztást nem tűró ügyekben megjelenő állampolgárokat az ügyeletes tisztek kötelesek meghallgatni és a sükséges intézkedést megtenni.
13. A belügyi szervek vezetői a központi és helyi tömegtájékoztatási eszközöket (rádió, televízió, helyi és a belügyi sajtó) felhasználva népszerűsítsék az állampolgári bejelentések alapján tett intézkedéseket és azok eredményeit.

14. A BM Központi Panaszirodán — a BM Adatfeldolgozó és Tájékoztatási Csoportfőnökség bevonásával — ki kell dolgozni a központi szervekhez érkező beadványok korszerű, kisszámítógépes adatnyilvántartási rendszerét. Az adatnyilvántartást úgy kell kialakítani, hogy az a közérdekű bejelentésekkel, javaslatokkal és panaszokkal összefüggő alaptevékenységi feladatok hatékonyabb végrehajtását, a lakossági ügyintézői munka továbbfejlesztését, a beszámolást, az értékelést és a színvonalas tájékoztatást szolgálja.
15. A belügyi szervek a rendőri intézkedésekkel kapcsolatos megalapozott panaszbeadványok vizsgálatának súlyosabb eseteiről, tanulságairól a BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökséget írásban tájékoztassák. A tapasztalatokat a belügyi tanintézeteknél az oktatásban hasznosítani kell.
16. A BM Titkárság vezetője a BM Központi Panasziroda útján:
 - a) a szakirányítás és szakfelügyelet ellátása során segít és ellenőrizzé a belügyi szervek beadványokkal kapcsolatos ügyintézői tevékenységét és az ügyfélfogadás rendjét;
 - b) gondoskodik a Belügyminisztériumhoz érkezett beadványok egységes ügyintézéséről, koordinálásáról, nyilvántartásáról, az ezzel összefüggő személyi, nyelvismereti, tárgyi és technikai feltételek megteremtéséről;
 - c) biztosítsa az ügyfelek kulturált fogadását, szakszerű felvilágosítását.
17. A Belügyminisztérium hivatásos, sorállományú tagjainak, továbbá a kinevezett, szerződéses polgári alkalmazottainak és a Belügyminisztérium alkalmazottainak szolgálati és magánjellegű beadványai nem tartoznak ezen utasítás hatálya alá, azokat a Magyar Népköztársaság Rendőrsége Szolgálati Szabályzatában, valamint a Magyar Népköztársaság Fegyveres Erőinek Szolgálati Szabályzatában foglalt rendelkezések, illetőleg a Munka Törvénykönyve Belügyminisztériumnál és szerveinél történő végrehajtásával kapcsolatos belügyminiszteri utasításban és a vonatkozó rendelkezésekben meghatározottak szerint kell intézni. (BM dolgozók tanácsai szervekkel kapcsolatos magánjellegű panaszai nem tartoznak ezen utasítás hatálya alá.)

18. A BM Titkárság vezetője az utasítás rendelkezéseinek végrehajtására adjon ki intézkedést.
19. Ez az utasítás 1988. december 1-jén lép hatályba, egyidejűleg a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok egyetemes ügyintézéséről szóló 9/1977. BM utasítás hatályát veszti. Az utasítás rendelkezéseit a személyi állománnyal ismertetni, az ügyintézői állomány részére oktatni kell.

FÖLDESI JENŐ s. k.,
r. altábornagy
belügyminisztériumi államtitkár

Készült: 510 példányban.

Felterjesztve: miniszter elvtársnak.

Kapják: miniszterhelyettesek,
főcsoportfőnök-helyettesek,
országos (Kormányőrség) parancsnokok, helyetteseik,
BM Titkárság vezetője,
csoportfőnökök, főosztályvezetők, helyetteseik,
önálló és beosztott osztályvezetők,
BM iskolák parancsnokai,
rendőrfőkapitányok, helyetteseik, titkárságvezetők,
rendőrkapitányok,
HÓR kerület- és ezredparancsnokok,
BM Központi Panasziroda vezetője.

10—91/2/1988.

**A BELÜGYMINISZTERIUM
TITKÁRSÁGA VEZETŐJÉNEK
2/1988.**

INTÉZKEDÉSE

**a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok
egységes ügyintézéséről szóló 30/1988. BM utasítás
végrehajtásáról**

Budapest, 1988. november 3-án.

A közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok egységes ügyintézéséről szóló 30/1988. BM utasítás (a továbbiakban: utasítás) 18. pontjában foglalt rendelkezés alapján kiadom az alábbi

i n t é z k e d é s t :

1. Az ügyfélfogadás során szóban előadott, a Belügyminisztérium szerveit érintő közérdekű bejelentést, javaslatot és panaszt (a továbbiakban: beadványt) írásba kell foglalni és haladéktalanul továbbítani kell az intézkedésre hivatott szerv vezetőjének.

Különösen nagy társadalmi veszélyességű, azonnali intézkedést igénylő, — így különösen terrorista akcióra vonatkozó — közérdekű bejelentés esetén meg kell teremteni az intézkedésre hivatott szerv és a bejelentő személyes kapcsolatfelvételének lehetőségét.

2. Az ügyfelet — amennyiben az általa szóban előadottak elintézése nem tartozik a belügyi szervek hatáskörébe — fel kell világosítani, hogy beadványával mely szervhez fordulhat. A szóban előadott bejelentést, javaslatot nem kell írásba foglalni, ha a bejelentő a felvilágosítást elfogadta és annak írásbeli rögzítéséhez nem ragaszkodik.
3. Az ügyfélfogadás során szóban előadott és írásbafoglalás nélkül elintézett ügyeket sorszámozott füzetben kell nyilvántartani.

A nyilvántartásban szerepeljen:

- a) az ügy sorszáma;
 - b) az ügyfél neve, lakóhelye, megjelenésének ideje;
 - c) az ügy tartalma és elintézésének módja.
4. A belügyi szervekhez érkezett beadványokat külön iktatókönyvben (iktatólapon) kell iktatni, az egyéb ügyektől elkülönítve kell kezelni, irattározni, a szervekre vonatkozó ügykezelési szabályzat rendelkezéseinek megfelelően. Az iktatókönyv, (iktatólap) megjegyzési rovatába a közérdekű bejelentést (piros „KB” betűk) a közérdekű javaslatot (piros „KJ” betűk) és a panaszt (piros „P” betű) alkalmazásával jelölni kell.
 5. A párhuzamos vizsgálatok elkerülése céljából a beadványokról betűsoros név- és tárgymutatót kell vezetni. Iktatás előtt a név- és tárgymutató alapján ellenőrizni kell, hogy az ügynek van-e kezdő (alap) irata, ha van, az alapirat iktatószámának alszámára; ha nincs, akkor a soron következő iktatószámra kell iktatni.
 6. Az ügykezelő helyezze határidő-nyilvántartásba azokat a beadványokat, amelyeket más BM szervhez küldtek meg vizsgálatra és az ügyintézés eredményéről tájékoztatást kérnek. A belügyi szervekhez vizsgálatra megküldött anyagokból tűnjön ki az ügy elintézésének, a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló 1977. évi I. törvényben előírt határideje.

Beadványt határidő-nyilvántartásba, végleg irattárba helyezni — annak érdemi elintézése, illetve az érdekeltek ér-

tesítése után — csak az illetékes vezető engedélyével szabad.

7. A beadvány alapján tett inézkedésről, ha az érdekelt szóban kap tájékoztatást, annak tudomásulvételét az ügyiraton aláírásával igazoltatni kell.

Amennyiben a szóbeli tájékoztatással az ügyfél nem ért egyet és ezért az aláírást megtagadja, ennek okát az ügyiratra rá kell vezetni, amelyet az ügyintéző aláír.

8. A beadványok ügyintézéséről, annak ellenőrzéséről és az ügyfélfogadás során szerzett tapasztalatokról az utasítás 9. pontjában meghatározott kétéves elemző, értékelő jelentés a következőket tartalmazza:

- a) a statisztikai kimutatásban közölt adatok alapján egy-egy példa bemutatásával a beadványok kategóriák szerinti elemzését;

egy-egy kategórián belül az előző évhez viszonyított lényeges növekedést vagy csökkenést;

- b) a beadványok intézésének értékelését, az ügyintézés során a törvényesség megtartását;

- c) a közérdekű bejelentés alapján a közérdeknek megfelelő állapot helyreállítására, a feltárt hibák, hiányosságok okainak megszüntetésére tett intézkedéseket, az okozott sérelem orvoslását, indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezését;

- d) a bejelentők védelmének biztosítását és annak eredményét, a rágalmozók ellen indított eljárást;

- e) az ügyintézői munka színvonalának további javítására tett intézkedéseket;

- f) a névtelen beadványok elbírálásának tapasztalatait;

- g) a fogadóórákon és az ügyfélfogadásokon szerzett tapasztalatokat.

9. A BM Közérdekű Bejelentések, Javaslatok és Panaszok Központi Iroda (a továbbiakban: BM Központi Panasziroda) vezetője az utasítás 9. pontjában foglaltak szerint a belügi szervek által megküldött jelentésekből kétévenként

február 28-ig készítsen összefoglaló jelentést, amelyet jóváhagyásra hozzám terjesszen fel.

10. A BM Központi Panaszirodán a beadványok nyilvántartásához kartotékrendszert kell alkalmazni. A nyilvántartás tartalmazza:

- a) az ügyfél nevét, lakcímét, állampolgárságát;
- b) a beadvány iktatószámát, érkezésének idejét;
- c) az ügy jellegét, annak megalapozottságát vagy alaptalanságát;
- d) a közbeeső intézkedéseket, annak idejét;
- e) az ügy lezárásának idejét és módját.

A nyilvántartási kartont úgy kell kialakítani, hogy az a számítógépes adatfeldolgozáshoz felhasználható legyen. A központi szervek a párhuzamosságok elkerülése, illetőleg az egységes válaszadások biztosítása érdekében a hozzájuk érkezett beadványokról karton küldésével folyamatosan bővítsék a BM Központi Panasziroda adatbázisát (3. számú melléklet).

11. A BM Központi Panasziroda vezetője:

- a) a szakfelügyelet során törekedjen a beadványok egységes ügyintézésének kialakítására, színvonalának továbbfejlesztésére;
- b) a miniszteri, az államtitkári és a miniszterhelyettesi titkárságok kivételével a belügyi szerveknél — az éves munkaterv alapján — folyamatosan ellenőrizze a beadványokkal kapcsolatos ügyintéző munkát, az ügyfélfogadások és a fogadóórák rendjét. A vizsgálat során szerzett tapasztalatokról jelentésben számoljon be.
- c) segítse a miniszteri, az államtitkári és a miniszterhelyettesi titkárságok ügyintéző munkáját;
- d) gondoskodjon a közigazgatási belügyminiszter-helyettes hatáskörébe tartozó szervekkel, személyekkel kapcsolatos közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok felvételéről és ügyintézéséről;

e) az utasítás 14. pontjában meghatározott korszerű, kiszámítógépes adatnyilvántartáshoz szükséges szervezési célkitűzés és a végrehajtási ütemterv összeállításához készítsen helyzetértékelést, amely tartalmazza:

- a jelenlegi statisztikai adatszolgáltatási rendszert;
- a környezeti információkat, bizonylatokat;
- a tervezett központi adatnyilvántartást, elképzeléseket;
- a tervezett adatszolgáltatást, annak hasznosíthatóságát.

f) a BM Adatfeldolgozó és Tájékoztatási Csoportfőnökség bevonásával — a vonatkozó miniszteri utasítást figyelembe véve — készítsen ütemtervet a számítógépes adatszolgáltatás bevezetésére, alkalmazására.

12. Ez az intézkedés 1988. december 1-jén lép hatályba, egyidejűleg az 1/1977. valamint az 1/1979. BM titkárságvezetői intézkedés hatályát veszti.

DR. GELLER SÁNDOR s. k.,
r. vezérőrnagy
BM Titkárság vezetője

K I M U T A T Á S

az 19..... hó-tól 19..... hó-ig
érkezett, illetve lezárt közérdekű bejelentésekről, javaslatokról
és panaszokról

I. KÖZÉRDEKŰ BEJELENTÉSEK

	Névvel	Név nélkül	Összesen	E b b ő l			
				még- alá- pozott	alap- talan	VE más szerv- hez	Folya- matos
1. Állam és emberiség elleni bűncselek- ményekre utaló							
2. Személy elleni bűn- cselekményekre utaló							
3. Közlekedési bűncse- lekményekre utaló							
4. A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncse- lekményekre utaló							
5. Államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közelet tisztasága elleni bűncs. utaló							
6. Közrend elleni bűncse- lekményekre utaló							
7. Gazdasági bűncselek- ményekre utaló							
8. Vagyon elleni bűn- cselekményekre utaló							
9. Honvédelmi kötelezett- ség elleni és a katonai bűncselekményekre utaló							
10. Egyéb bejelentések							
Összesen:							

II. JAVASLATOK

	Névvel	Név nélkül	Összesen	E b b ő l			
				Hasznosítható	Nem hasznosítható	VE más szervhez	Folyamatos
BM-re vonatkozó							
Nem BM-re vonatkozó				—	—		
Összesen :							

III. PANASZOK

	Névvel	Név nélkül	Összesen	E b b ő l			
				megalapozott	alap-talan	VE más szervhez	Folyamatos
1. BM beosztott intézkedésével kapcsolatos							
Ebből:							
a) bántalmazás							
b) kulturálatlanság							
c) szakszerűtlenség							
d) intézkedés elmulasztása							
2. BM dolgozó magánéletével összefüggő							
3. Egyéb panaszok							
Összesen :							

IV. VEGYES

[illegible]

TÁJÉKOZTATÓ

a statisztikai lapok kitöltéséhez

I. Közérdekű bejelentések című kimutatáshoz:

1. „Az állam és emberiség elleni bűncselekmény” rovatnál a Btk. X. és XI. fejezetében;
2. „A személy elleni bűncselekmények” rovatnál a Btk. XII. fejezetéhez;
3. „A közlekedési bűncselekmények” rovatnál a Btk. XIII. fejezetéhez;
4. „A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények” rovatnál a Btk. XIV. fejezetéhez;
5. „Az államigazgatás az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények” rovatnál a Btk. XV. fejezetéhez;
6. „A közrend elleni bűncselekmények” rovatnál a Btk. XVI. fejezetéhez;
7. „A gazdasági bűncselekmények” rovatnál a Btk. XVII. fejezetéhez;
8. „Vagyon elleni bűncselekmények” rovatnál a Btk. XVIII. fejezetéhez;
9. „A honvédelmi kötelezettség elleni és a katonai bűncselekmények” rovatnál a Btk. XIX. és XX. fejezetéhez tartozó bűncselekményekkel kapcsolatos bejelentéseket kell feltüntetni.
10. Az „egyéb” bejelentések rovatnál kell feltüntetni a szabálysértéseket és más jellegű bejelentéseket.

A beadványok vizsgálatának és lezárásának bontása a statisztikában:

- a függőleges összesen rovatba kerül beírásra a névtelen és a névvel ellátott beadványok száma;
- a „megalapozott” rovatba kerül beírásra azoknak a beadványoknak a száma, melyről a vizsgálat folyamán megállapítást nyert, hogy a bejelentés a valóságnak megfelelő adatokat tartalmaz;
- az „alaptalan” rovatba kerül beírásra a valóságnak nem megfelelő adatokat tartalmazó vagy nem bizonyítható, megvizsgált és lezárt beadványok száma;

- „a végleg eredetben” rovatba azokat a beadványokat kell beírni, amelyeket a tárgydőszak alatt hatáskőrileg más BM szervhez vagy államigazgatási szervhez továbbítottak;
- a „folyamatos” rovatba kerül beírásra a tárgydőszakban be nem fejezett beadványok száma;
- a vízszintes összesen rovatba kell a függőleges oszlopban lévő számadatokat összesíteni.

II. Javaslátok című kimutatáshoz:

- a függőleges összesen rovatba kerül beírásra a névtelen és névvel ellátott javaslátok száma;
- a „hasznosítható” rovatba kerül beírásra azoknak a javaslátoknak a száma, amelyeket a szervek megvizsgáltak és a gyakorlatban alkalmazni tudnak;
- a „nem hasznosítható” rovatba kerül beírásra azoknak a javaslátoknak a száma, amelyeket a szervek megvizsgáltak, de nem tudtak hasznosítani;
- a „VE más szervhez” rovatba kerül beírásra azoknak a javaslátoknak a száma, amelyeket más BM szervhez kell továbbítani;
- a „folyamatos” rovatba kerül beírásra azoknak a javaslátoknak a száma, amelyek a záráskor még elbírálás alatt állnak;
- a „nem BM-re vonatkozó” javaslátok összesen rovatába kerülnek beírásra azok a javaslátok, amelyek a BM valamelyik szervéhez érkeztek, de abban nem illetékesek dönteni, állást foglalni, így azt más állami, államigazgatási szervhez kell végleg továbbítani. A „hasznosítható” és a „nem hasznosítható” rovatokat nem kell kitölteni.
- a „folyamatos” rovatba kerül beírásra a tárgydőszakban még nem továbbított javaslátok száma;
- a vízszintes összesen rovatba kell a függőleges oszlopokban lévő számadatokat összesíteni.

III. Panaszok című kimutatáshoz:

- a „BM beosztottak intézkedésével kapcsolatos” panaszok függőleges összesen rovatába az a)—d) alpontokban felsorolt beosztottak intézkedéseivel kapcsolatos névtelen és névvel ellátott panaszokat kell feltüntetni;

- a „BM dolgozók magánéletével összefüggő” panaszok rovatba azokat a panaszokat kell feltüntetni, amelyeket a személyi állomány szolgálaton kívül — lakóköznyezetében, családi életében, más egyéb helyen történő — magatartásában, viselkedésében kifogásoltak.
- az „egyéb panaszok” rovatba azokat a panaszokat kell feltüntetni, amelyek a fenti kategóriába nem sorolhatók, de panasznak minősülnek és a BM hatáskörében kell eljárni.
- a vízszintes összesen rovatba kell a függőleges oszlopban lévő számadatokat összesíteni.

IV. Vegyes című kimutatáshoz:

1. Az „írásban adott információk” című rovatba kerül beírásra azoknak a beadványoknak a száma, amelyek érdemi intézkedést nem igényelnek, de írásban felvilágosítást kell adni (pl.: mikor van fogadóóra, mely okmányok szükségesek a névváltozáshoz, hol kell azokat benyújtani stb.).
2. „Intézkedés nélkül irattárba helyezett beadványok” című rovatba kerülnek beírásra azok az ismert idegbetegek által írt, konkrétum nélküli, zavaros beadványok, amelyekben intézkedni nem kell, illetve melyek nem tartalmazznak elégséges adatot, vagy a levélíró személye nem állapítható meg.
3. „Tanáccsal kapcsolatos beadványok” című rovatba kerül beírásra a tanácsok intézkedéseivel, dolgozóinak magatartásával kapcsolatos, BM szervekhez érkezett beadványok száma.
4. „Egyéb beadványok” rovatba kerül beírásra a BM szervekhez érkezett olyan beadványok száma, amelyet nem az 1977. évi I. törvény szerint kell intézni (pl.: ügyészséghez, bírósághoz, gyámhatósághoz stb. tartozó beadványok).
5. „Tárgyidőszakban érkezett beadványok” című rovatba kerül beírásra:
 - a közérdekű bejelentések vízszintes összesen rovat;
 - a javaslatok vízszintes összesen rovat;
 - a panaszok vízszintes összesen rovata;
 - írásban adott információk száma;
 - intézkedés nélkül irattárba helyezett beadványok száma;

- tanácsal kapcsolatos beadványok száma;
 - egyéb beadványok száma.
6. „Folyamatos ügyek száma” című rovatba kerül beírásra a tárgyidőszakban érkezett, de még le nem zárt bejelentések, javaslatok és panaszok száma.
7. „Lezárt ügyek száma az előző időszakból visszamaradt folyamatos ügyekkel együtt” című rovatba kerül beírásra:
- az előző időszak zárásakor folyamatban lévő ügyek száma;
 - a tárgyidőszakban érkezett beadványok száma a záráskor folyamatos ügyek számának levonásával.
8. „Félfogadáson megjelentek” című rovatba kerül beírásra azoknak az állampolgároknak a száma, akik személyesen jelentek meg a BM szerveknél — akár BM-hez tartozó ügyekben, akár nem — és ott közérdekű bejelentést, javaslatot, panaszt tettek vagy felvilágosítást kértek.

BEADVÁNY-NYILVÁNTARTÓ KARTON

Szerv

--	--

Beadvány
eredete

--	--

--	--

Küldeményként érkezett

Felfogadás során keletkezett

Beadvány
iktatószámaÉrkezésének
ideje

év

--	--

hó

--	--

nap

--	--

Beadvány
tárgya

Ügyfél neve

Lakása

--	--	--	--

Allam-
polgársága

--	--

Névtelen
beadvány
tárgya

--	--

Közérdekű
bejelentés

Közérdekű
javaslat

Panasz

Megalapozott

Alaptalan

Kategória

BEADVÁNYOK TOVÁBBÍTÁSA

Vizsgálatra
más BM szervhez

év

hó

nap

Határidő

év

hó

nap

Sürgetés

év

hó

nap

VE más BM
szervnek

év

hó

nap

VE más nem BM
szervnek

év

hó

nap

Elintézte

év

hó

nap

Ügyfélnek
válasz

év

hó

nap

Irattár

év

hó

nap

Intézkedés nélkül
irattár

év

hó

nap

Megjegyzés:

FÜGGELÉK

1977. ÉVI I. TÖRVÉNY

A közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról

Az állampolgárok közérdekű bejelentéseikkel és javaslataikkal elősegítik a társadalmi viszonyok fejlesztését, a szocialista törvényesség erősítését, a társadalmi tulajdon védelmét és a közéleti tisztaság biztosítását. A panaszok törvényes elintézése segíti a jogos egyéni érdekek érvényrejtését. A közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok előterjesztése és elintézése része a szocialista demokratizmusnak.

Ezért az Országgyűlés a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok egységes intézése, az állampolgárok törvényes érdekeinek hatékonyabb védelme érdekében a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. § A törvény célja, hogy az állampolgárok közérdekű bejelentéseinek, javaslatainak és panaszainak előterjesztését, vizsgálatát és érdemi elintézését egységesen szabályozza.

2. § A közérdekű bejelentéseket, javaslatokat és panaszokat e törvény szerint kötelesek elintézni:

- a) az állami szervek, vállalatok, intézetek, intézmények,
- b) a szövetkezetek és azok érdekképviselői szervei (a továbbiakban: szövetkezetek),
- c) az egyesületek,
- d) a kisiparosok és magánkereskedők érdekképviselői, illetőleg felügyeleti szervei,
- e) egyéb, hatóságilag engedélyezett tevékenységet folytató személyek felügyeleti szervei.

3. § A társadalmi szervezetek — e törvény elveinek megfelelően — maguk állapítják meg a hozzájuk benyújtott közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok elintézésének szabályait.

II. Fejezet

KÖZÉRDEKŰ BEJELENTÉS, JAVASLAT

A közérdekű bejelentés, javaslat benyújtása és megvizsgálása

4. § (1) A közérdekű bejelentés olyan körülményre, hibára vagy hiányosságra hívja fel a figyelmet, amelynek orvoslása, illetőleg megszüntetése a közösség vagy az egész társadalom érdekét szolgálja. Felhívhatja a figyelmet olyan magatartásra, vagy tényre is, amely jogszabályba ütközik, vagy ellentétes a szocialista erkölccsel, a szocialista gazdálkodás elveivel, illetőleg más módon sérti vagy veszélyezteti a társadalom érdekét.

(2) A közérdekű javaslat társadalmilag hasznos cél elérésére irányuló kezdeményezés.

(3) A közérdekű bejelentés javaslatot is tartalmazhat.

5. § (1) A közérdekű bejelentést és javaslatot szóban vagy írásban lehet megtenni az elintézésre ügykör szerint hivatott szervhez (2. §).

(2) Ez a szerv a nagyobb jelentőségű közérdekű bejelentés elintézéséről felettes szervét tájékoztatni köteles.

(3) Ha a közérdekű bejelentés személyre vonatkozik, a közvetlen felettes jár el.

(4) A közérdekű bejelentés és javaslat vizsgálatát és elintézését a felügyeletet ellátó szerv, a népi ellenőrzési bizottság illetőleg az ügyészség — a rájuk vonatkozó jogszabályok szerint — mindenkor magához vonhatja a vizsgálatot végző szervtől.

6. § Ha a közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot nem az elintézésre hivatott szervhez tették meg, azt nyolc napon belül oda át kell tenni. Az áttételről a bejelentőt, illetve javaslattevőt egyidejűleg értesíteni kell.

7. § Az elintézésre hivatott szerv a közérdekű bejelentőt és javaslattevőt meghallgatja, ha azt a bejelentés tartalma szükségessé teszi.

8. § A közérdekű bejelentés, illetőleg javaslat érdemi elintézésében nem vehet részt az, akitől az ügy elfogulatlan elintézése nem várható.

Intézkedések

9. § (1) A közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot az elintézésre hivatott szerv köteles az ügy megvizsgálása és a tényállás megállapítása alapján elintézni.

(2) A korábbival azonos tartalmú ismételt, továbbá a névtelen bejelentés vizsgálata mellőzhető.

10. § (1) A közérdekű bejelentések és javaslatok vizsgálatában és elintézésében eljáró és közreműködő szervek kötelesek az ügy érdemi vizsgálása érdekében haladéktalanul megtenni a szükséges intézkedést.

(2) A közérdekű bejelentéseket, illetőleg javaslatokat általában harminc napon belül el kell bírálni.

(3) Ha a vizsgálat előreláthatólag hosszabb ideig tart, erről a bejelentőt (javaslattevőt) harminc napon belül tájékoztatni kell az elintézés várható időpontjának közlésével.

11. § (1) Az elintézésre hivatott szerv a vizsgálat befejezésekor a tett intézkedésről vagy annak mellőzéséről köteles a bejelentőt (javaslattevőt) írásban haladéktalanul értesíteni. Az állásfoglalás indokait is közölni kell.

(2) Az írásbeli értesítés mellőzhető, ha az elintézésről a bejelentőt (javaslattevőt) szóban tájékoztatták és a tájékoztatást tudomásul vette.

12. § A közérdekű bejelentés alapján — ha alaposnak bizonyul — gondoskodni kell

- a) a közérdeknek megfelelő állapot helyreállításáról vagy az egyébként szükséges intézkedések megtételéről;
- b) a feltárt hibák okainak megszüntetéséről;
- c) az okozott sérelem orvoslásáról, továbbá
- d) indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezéséről.

13. § (1) Az elintézésre hivatott szervek kötelesek gondoskodni arról, hogy a hasznos közérdekű javaslatok megvalósuljanak. Ennek érdekében kötelesek hatáskörükben intézkedni, illetőleg az arra illetékes szerveknél intézkedést kezdeményezni.

(2) Ha a közérdekű javaslat hasznos, de a népgazdasági vagy a helyi fejlesztési lehetőségek, vagy más alapos okok miatt egyelőre nem valósítható meg, erről a javaslattevőt tájékoztatni kell.

A közérdekű bejelentést, javaslatot tevő és az érdekelt védelme

14. § (1) Ha a bejelentőt (javaslattevőt) munkaviszonya, szövetkezeti vagy más tagsági viszonya körében vagy egyébként hátrány éri amiatt, hogy a közérdekkel ellentétes tevékenységre (mulasztásra) hívta fel a figyelmet, a hátrányt okozó szerv köteles a törvényes állapotot azonnal helyreállítani. Gondoskodni kell arról, hogy a hátrányt szenvedett személy megfelelő elégtételt kapjon, és az ügyből eredő anyagi kárát is megtérítsék. Szükség esetén erről a felettes (felügyeleti) szerv gondoskodik.

(2) A felettes (felügyeleti) szerv fegyelmi vétség vagy büncselekmény alapos gyanúja esetében megállapításait haladéktalanul közli az illetékes hatósággal; kezdeményezheti kártérítési eljárás megindítását is.

15. § (1) A közérdekű bejelentést (javaslatot) tevő kérheti, hogy az eljárás során ne fedjék fel személyét. Ennek a kérelemnek — ha a vizsgálat eredményessége mást nem kívánt — eleget kell tenni.

(2) Ha a vizsgálat érdeke megkívánja, hogy a bejelentést tevő személyét felfedjék, erről őt minden esetben előzetesen tájékoztatni kell.

(3) Ha nyilvánvalóvá vált, hogy a bejelentő rosszhiszeműen járt el — a felettes szerv vezetőjének előzetes hozzájárulásával, illetőleg a további eljárás kezdeményezésére jogosult személy kérelmére —, fel kell fedni kilétét.

(4) Az elintézésre hivatott szerv vezetője a (3) bekezdésben foglaltak esetében köteles a megfelelő (fegyelmi vagy büntető) eljárást kezdeményezni, vagy az eljárás megindításának lehetőségéről az érdekeltet tájékoztatni.

16. § Az illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője), a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke, továbbá a tanácsi felügyelet és irányítás alá tartozó szervek tekinteté-

ben a fővárosi, illetve a megyei tanács elnöke felfüggesztheti állásából azt, aki a törvényes állapot helyreállítására irányuló kötelességének nem tesz eleget.

III. Fejezet

PANASZ

A panasz megvizsgálása

17. § (1) A panasz olyan kérelem, amely egyéni jogsérelem vagy érdeksérelem megszüntetésére irányul és elintézése nem tartozik más, jogilag szabályozott — így különösen bírósági államigazgatási, munkaügyi (szövetkezeti) döntőbizottsági — eljárásra.

(2) A panasz benyújtására és elintézésére e törvény II. Fejezetében meghatározott rendelkezések — a következő eltérésekkel — irányadók.

18. § (1) Ha a panasz valamely szerv tevékenysége (mulasztása) ellen irányul, a panaszt az érintett szerv vezetője vizsgálja meg és intézi el.

(3) Ha a panasztevő az intézkedést nem tartja kielégítőnek, kérelmére a panaszt — felülvizsgálat keretében — a felettes szerv intézi el. A felettes szerv intézkedése ellen további panasznak nincs helye.

(4) A kisiparos, illetőleg a magánkereskedő elleni panaszt az érdekképviselőti, illetőleg a felügyeleti szerv intézi el.

(5) Az egyéb, hatóságilag engedélyezett tevékenységet folytató személy elleni panaszt a felügyeleti szerv intézi el.

19. § (1) A panaszt a lehető legrövidebb idő alatt, de legkésőbb a benyújtástól számított harminc napon belül el kell intézni.

(2) Az eljáró szerv vezetője az (1) bekezdés szerinti határidőt — indokolt esetben — egy ízben legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja. Erről a panasztevőt értesíteni kell.

(3) A panasz elintézéséről a felettes szervet nem kell tájékoztatni.

Intézkedések

20. § Ha a panasz alapos

- a) szerv tevékenysége vagy mulasztása által okozott — más eljárásban nem orvosolható — sérelem esetén az intézkedés hatálytalanításáról (megváltoztatásáról), illetőleg a mulasztás pótlásáról kell gondoskodni;
- b) a szerv vezetőjének, más eljáró dolgozójának magatartása ellen irányuló panasz alapján — a munkaviszony, illetőleg a szövetkezeti vagy más tagsági viszony keretében rendelkezésre álló eszköz alkalmazásával — intézkedni kell, hogy a kifogásolt magatartás ne forduljon többé elő és, hogy indokolt esetben az eljáró személyt felelősségre vonják.

21. § (1) A panasz vizsgálata mellőzhető a 9. § (2) bekezdésében említett eseteken kívül akkor is, ha a panasztevő a sérelmezett tevékenységről (mulasztásról) való tudomásszerzéstől számított hat hónap után terjesztette elő a panaszát.

(2) A tudomásszerzéstől számított egy éven túl előterjesztett panaszt érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

22. § (1) Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (rövidítve: Áe) 13. §-ának (1) bekezdésében, 14. §-ának (1) bekezdésében, 49. §-ának (1) bekezdésében, 64—66. §-ában és a 64. § előtti címben a „panasz”, illetőleg az „államigazgatási panasz” kifejezés helyébe a „felülvizsgálati kérelem” kifejezés lép.

(2) Az Áe 62. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„62. § Az államigazgatási szerv az államigazgatási eljárásban okozott sérelmeket a fellebbezési eljáráson kívül — a felügyelet során, illetőleg a felülvizsgálati kérelem alapján — a jelen fejezet rendelkezései szerint köteles orvosolni.”

(3) Az Áe 64. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A felülvizsgálati kérelmet az előterjesztéstől számított hatvan napon belül el kell intézni.”

(4) Az Áe 69. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az eljáró államigazgatási szerv — a felügyelet során, a felülvizsgálati kérelem alapján — a sérelem orvoslása érdekében a határozatot megsemmisítheti vagy megváltoztathatja.”

(5) Az Áe 67. és 68. §-a, 70. §-ának (1) bekezdése, továbbá 71. §-a hatályát veszti.

23. § (1) Jogszabályban a „panasz” elnevezés — a (2) bekezdésben foglalt kivétellel — csak az e törvény szerinti panaszra használható. A „panasz” kifejezés helyébe a (2) bekezdésben nem említett jogszabályokban a „felülvizsgálati kérelem”, az 1972. évi V. törvény 13. §-ának (2) bekezdésében pedig a „törvényességi kérelem” kifejezés lép.

(2) Ez a törvény nem érinti a büntető, a büntetésvégrehajtási, továbbá a fegyveres erők és a fegyveres testületek szolgálati viszonyaira vonatkozó jogszabályokban a „panasz” kifejezés használatát.

24. § (1) Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba; rendelkezéseit a hatályba lépést követően benyújtott közérdekű bejelentésekre, javaslatokra és panaszokra kell alkalmazni.

(2) E törvény végrehajtásáról a Minisztertanács gondoskodik.

INDOKOLÁS

A közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló törvényjavaslathoz

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A Magyar Népköztársaságban minden állampolgárnak az Alkotmányban biztosított joga, hogy részt vegyen a közügyek intézésében; egyben kötelessége, hogy közmegbízását lelkiismeretesen teljesítse. Az állampolgárok az állami és a társadalmi szervezeteknek közérdekű javaslatokat tehetnek, melyeket érdemben el kell bírálni. Az állami és társadalmi rend védelme, a társadalmi érdekeknek és az állampolgárok jogos egyéni érdekeinek érvényre juttatása végett — a közérdekű javaslatokon kívül — minden állampolgár közérdekű bejelentést, valamint panaszt is előterjeszthet.

Társadalmunk fejlesztésének elsőrendű követelménye a szocialista demokrácia mind teljesebb kibontakoztatása. Hazánkban valamennyi állami és szövetkezeti szervnek, valamint társadalmi szervezetnek, minden tisztségviselőnek és ügyintézőnek a társadalom fejlődését kell szolgálnia. A tömegek növekvő részvétele a hatalom gyakorlásában, a közéleti demokrácia további kiterjesztése elősegíti a törvények következetes érvényre juttatását, az állami, vállalati, szövetkezeti szervek munkájának javítását, továbbá mindennemű bürokratizmus, a szocializmustól idegen jelenség visszaszorítását.

E folyamat további kibontakoztatását segíti elő a törvényjavaslat az általa szabályozott területen. A társadalom fejlődési igényeinek és követelményeinek megfelelően a jog eszközeivel is hozzájárul a közügyek intézéséhez, az állampolgárok és a tisztségviselők felelősségtudatának erősítéséhez.

A közérdekű bejelentésekre, javaslatokra és panaszokra vonatkozó hatályos rendelkezéseket az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény tartalmazza. Ennek a törvénynek a rendelkezései azonban főleg a hatósági ügyekkel foglalkozó szervek eljárását tartják szem előtt.

Társadalmi és gazdasági viszonyaink fejlődése, az állampolgárok fokozódó közéleti tevékenysége, állami, gazdasági

szerveink munkájának magasabb szintre emelése, a szolgáltatások iránti igények megnövekedése szükségessé teszi a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézésére vonatkozó — csaknem két évtizeddel ezelőtti — szabályozás korszerűsítését új törvény megalkotásával.

A törvényjavaslat — amint az már címéből megállapítható — különbséget tesz a közérdekű bejelentés, a javaslat és az egyéni sérelem orvoslását szolgáló panasz között.

Egységesen szabályozza az állampolgárok közérdekű bejelentéseinek, javaslatainak és panaszainak előterjesztését, vizsgálatát és érdemi elintézését, hatékonyabban védi a javaslattevő állampolgárokat. Ugyanakkor gátat kíván vetni az alaptalan, felelőtlen bejelentéseknek, panaszoknak.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

I. Fejezet

Általános rendelkezések

1. A törvényjavaslat e fejezete a törvény céljáról és hatályáról rendelkezik. A törvényjavaslat a célt abban jelöli meg, hogy az állampolgárok közérdekű bejelentéseinek, javaslatainak és panaszainak előterjesztését, vizsgálatát és érdemi elintézését egységesen, vagyis nemcsak az államigazgatás területére vonatkozóan, hanem az állami és a gazdasági élet egészére kiterjedően szabályozza.

A törvényjavaslat azért tesz csupán az állampolgárokról említést, mert ha szocialista szervezet vagy más jogi személy tesz közérdekű bejelentést vagy javaslatot, annak vizsgálata és elintézése nem ennek a törvénynek alapján történik, hanem azt jelzésnek (szignalizációnak) kell tekinteni, és az arra irányadó szabályok szerint kell eljárni (1. §).

2. A törvényjavaslat alapján intézi el a közérdekű bejelentéseket, javaslatokat és panaszokat valamennyi állami szerv szövetkezet, egyesület. Ugyanígy járnak el a kisiparosok és magánkereskedők érdekképviselői szervei is. A társadalmi szervezetek — e törvényjavaslat rendelkezéseit figyelembe véve — maguk jogosultak megállapítani a hozzájuk érkező közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok elintézésének szabályait.

Ha a társadalmi szervezet állami feladatkörben jár el, pl. társadalombiztosítási ügyek intézésénél, abban az esetben a törvényjavaslat szabályait kell alkalmazni (2—3. §).

II. Fejezet

Közérdekű bejelentések, javaslat

1. A közérdekű bejelentésnek az a rendeltetése, hogy olyan körülményre, hibára vagy hiányosságra hívja fel az illetékes szerv figyelmét, amelynek orvoslásához, illetőleg megszüntetéséhez, a kisebb vagy nagyobb közösségnek, adott esetben az egész társadalomnak érdeke fűződik. A közérdekű bejelentés általában valamilyen visszás vagy éppen jogellenes jelenségre vagy magatartásra mutat rá, a közérdekű javaslat viszont valamilyen társadalmilag hasznos gazdasági, kulturális, igazgatási vagy egyéb cél elérésére irányuló kezdeményezést foglal magában. A közérdekű bejelentés és javaslat össze is fonódhat, mert megtörténhet, hogy a közérdekű bejelentés valamilyen konkrét visszás jelenség feltárása mellett javaslatot is tartalmaz (4. §).

2. Mind a közérdekű bejelentés, mind a javaslatot akár írásban, akár szóban elő lehet terjeszteni ahhoz a szervhez, amely az elintézésre ügykör szerint hivatott. Ha az előterjesztést más szerv kapja, az nyolc napon belül továbbítja az elintézésre hivatott szervhez és erről az érdekelt személyt írásban tájékoztatja. Ha a közérdekű bejelentés, illetőleg javaslat előterjesztése szóban történt, az áttételről nem szükséges írásbeli értesítést adni.

A közérdekű bejelentés és javaslat elintézése egyaránt az ügykör szerint hivatott szerv, a személyre vonatkozó közérdekű bejelentés elintézése pedig a Munka Törvénykönyve szerint meghatározott közvetlen felettes hatáskörébe tartozik. E főszabály alól kivétel az, hogy a közérdekű bejelentés és javaslat vizsgálatát és elintézését a felügyeletet ellátó szerv, a népi ellenőrzési bizottság, illetőleg az ügyészség a vizsgálatot végző szervtől mindenkor, vaflis az eljárás bármely szakaszában magához vonhatja.

Fontos garanciális rendelkezés, hogy a vizsgálatot végző szerv a nagyobb jelentőségű közérdekű bejelentés elintézéséről

annak eredményétől függetlenül tájékoztatja a felettes szervét. Azt, hogy a közérdekű bejelentés mikor nagyobb jelentőségű, az eset összes — személyi és egyéb — körülményeinek mérlegelése alapján lehet csak eldönteni (5—6. §).

3. Előfordul, hogy a bejelentő vagy a javaslattevő igényt tart személyes meghallgatására, bár a legtöbb esetben erre nincs szükség. Ezért a törvényjavaslat az elintézésre hivatott szervre bízza annak megítélését, hogy a bejelentőt (a javaslattevőt) meghallgatja-e. Meghallgatásra akkor kerül sor, ha az ügy jellege, a bejelentés, illetőleg a javaslat tartalma azt szükségessé teszi a tények megállapítása, és így az ügy elbírálásának eredményessége érdekében.

A bejelentés, illetőleg a javaslat tárgyilagos elbírálásának nélkülözhetetlen feltétele az is, hogy az ügyintéző elfogulatlan legyen. A törvényjavaslat kizárja az ügy elintézéséből azt, akinél ez a feltétel nem áll fenn. Nem várható elfogulatlan döntés pl. attól, aki a bejelentőnek vagy javaslattevőnek hozzátartozója, vagy aki az ügy kimenetelében személyében is érdekelt közvetlenül vagy közvetett módon (7—8. §).

4. A közérdekű bejelentés és javaslat megvizsgálása alapján az eljáró szerv többféle intézkedést tehet az ügy gyors és hatékony elbírálása, a helytálló bejelentés alapján a közérdeknek megfelelő állapot helyreállítása, valamint a célszerű és hasznos javaslatok megvalósítása érdekében (13. §).

A törvényjavaslat szerint mellőzni lehet a korábbival azonos tartalmú, továbbá a névtelen bejelentés vizsgálatát. A korábbival azonos tartalmú bejelentéssel esik egy tekintet alá az az eset is, amikor a bejelentő egyidejűleg több szervhez teszi meg a bejelentését és azt az elintézésre hivatott szerv egyszer érdemben megvizsgálta. Megkülönböztetett gondossággal kell a névtelen bejelentés vizsgálatának elrendelését kezelni, és arra csak akkor kerülhet sor, ha az összes körülmény mérlegelése alapján alaposan feltételezhető, hogy a bejelentésben foglaltak megfelelnek a valóságnak. Ilyen módon is arra kell nevelni az állampolgárokat, hogy a bejelentéseikben foglaltakért nyíltan is vállalják a felelősséget (9. §).

A közérdekű bejelentések és javaslatok vizsgálatában és elintézésében mind az eljáró, mind a közreműködő szervek kötelesek a szükséges — érdemi és közbeeső — intézkedéseket

haladéktalanul megtenni. A közérdekű bejelentéseket, illetőleg javaslatokat általában a beérkezéstől számított harminc napon belül kell elbírálni. Fontos rendelkezése a törvényjavaslatnak az, hogy az elintézésre hivatott szerv a vizsgálat befejezésekor nem csupán a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről köteles a bejelentőt vagy a javaslattevőt írásban haladéktalanul értesíteni, de az állásfoglalás indokait is közölnie kell. Az írásbeli értesítés csak akkor mellőzhető, ha az elintézésről a bejelentőt (javaslattevőt) szóban tájékoztatták, és ő a tájékoztatást tudomásul vette. Ha e két együttes feltétel közül bármelyik hiányzik, az írásbeli értesítés kötelező (10—11. §).

A közérdeknek megfelelő állapot helyreállításán, az okozott sérelmek orvoslásán felül gondoskodni kell a hibát előidézõ, vétkesen eljáró vagy mulasztó személyek felelõsségre vonásáról is. A felelõsségre vonáson a fegyelmi, a polgári és büntetõjogi felelõsségre vonást egyaránt érteni kell (12. §).

5. A közérdekű bejelentõ a közösség érdekében jár el, a társadalom érdekét szolgálja. Közismert azonban, hogy azok, akiknek a hibák vagy hiányosságok feltárásából közvetlenül hátrányuk származnék, igyekeznek a bejelentés elbírálását akadályozni, és ezt esetenként éppen a bejelentõ elhallgattatásával, esetleg elmozdításával kívánják elérni. Ennek megakadályozása végett a törvényjavaslat a jószándékú bejelentõt hatékony védelemben részesíti. Ugyanez vonatkozik a közérdekű javaslatot tevõ személyre is, mert adott esetben nem mindig egyszerû annak elhatárolása, hogy a bejelentés vagy javaslat megtételére nem éppen valakinek a hanyagsága, vétkes magatartása adott-e okot.

A bejelentõ és a javaslattevõ védelmét szolgálja az õ személyének titokban tartása is, feltéve, ha azt kifejezetten kéri. Kilétét csak olyan esetben kell felfedni, ha azt az ügy elbírálása szükségessé teszi (pl. további vizsgálatoknál a bejelentõ meghallgatása, szembesítése a felelõs személyekkel stb.).

Ha azonban a bejelentõvel szemben mégis hátrányos következményekkel járó intézkedést alkalmaztak (pl. alacsonyabb munkakörbe helyezték vagy elbocsátották) ezt a hátrányt meg kell szüntetni, és a törvényes állapotot helyre kell állítani (állásába visszavenni, ki nem fizetett munkabérét kifizetni, egyéb esetleges kárát megtéríteni stb.), és neki megfelelő elégtételt kell adni (pl. nyilvánosságra kell hozni, hogy az õ eljárása volt helyes és törvényszerû).

A bejelentő (javaslattevő) védelmét szolgálja a törvényjavaslatnak az a rendelkezése is, amely szerint az illetékes miniszter (fővárosi, megyei tanács elnöke) állásából felfüggeszti azt az intézkedésre köteles személyt, aki a törvényes állapot helyreállítása iránti köteletségének nem tesz eleget (pl. a jogtalanul elbocsátott dolgozót nem veszi vissza, elégtételt nem szolgáltat stb.).

Gyakori tapasztalatok mutatják, hogy — bár jóvátételre van szükség — a munkáltatók sok esetben nem indítják meg a kártérítés iránti eljárást azzal a dolgozóval szemben, aki a hibás intézkedést tette, vagy aki miatt hibás intézkedésre került sor. Ez pl. olyankor fordul elő, amikor a bejelentőt (javaslattevőt) indokolatlanul alacsonyabb munkakörbe sorolták vagy elbocsátották, és visszavétele után ki kell fizetni részére a hátralekös munkabérét. A hátrányt okozó dolgozó ezért a Munka Törvénykönyve szerint felel, és nem lehet engedni azt, hogy ez alól a felelősség alól mentesüljön. A javaslat ezért kifejezetten utal arra, hogy a felettes (felügyeleti) szerv indítványozhatja a kártérítési eljárás megindítását.

Mindez természetesen csak olyan személyre vonatkozik, akinek a bejelentése vagy javaslata alapos és indokolt volt. Ha a bejelentés rosszhiszemű vagy éppen bűncselekményt valósított meg (pl. hamis vád, rágalmazás stb.), vele szemben a törvény szigorával kell eljárni. Az eset súlyosságától függően meg kell tehát indítani a fegyelmi eljárást, büntető feljelentést kell tenni, illetőleg eljárást kell indítani ellene az okozott kár megtérítésére stb. (14—16. §).

A törvényjavaslat tehát csak az alapos közérdekű bejelentést, javaslatot tevőt védi a korábbinál hatékonyabban, az alaptalan bejelentővel, javaslattevővel szemben viszont megfelelő eljárást tesz lehetővé. Ez más oldalról azt jelenti, hogy a törvényjavaslat fokozza az olyan érdekelték védelmét, akikkel szemben rosszhiszemű, alaptalan vagy indokolatlan bejelentést tettek. Ez a védelem — a 17. § (2) bekezdésében levő utaló rendelkezés következtében — a rosszhiszemű, alaptalan panaszok esetén is megilleti az érdekelt személyeket. Minthogy így a jogi védelem két irányban is fokozódik, a 14—16. §-ban foglalt rendelkezések címe mind a közérdekű bejelentést és javaslatot tevőnek, mind pedig az érdekeltnek a védelmét kiemeli.

III. Fejezet

Panasz

1. A panasz fogalmát a jogszabályok nem egyértelműen használják, de az állampolgárok sem mindig jelölik meg pontosan, hogy beadványukat milyen eljárásban, milyen célból nyújtották be. Ebből következik az is, hogy a panasz elnevezést ma olyan jogorvoslatokra is alkalmazzák, amelyek valamely eljárásban már szabályozva vannak, sőt amelyeket az adott jogszabály pontosan megjelöl (pl. szabályozza a benyújtási határidőt, feltételeket); így pl. panaszként jelölik meg sokszor magát a fellebbezést, az új eljárás megindítására irányuló beadványt vagy a törvényességi óvás kezdeményezése iránti kérelmet.

A panasznak mint egyéni érdeksérelem orvoslására irányuló kérelemnek ez a mindeddig pontosan meg nem határozott fogalma okozta azt is, hogy a panaszok száma igen jelentős. Emellett a különféle sérelem orvoslását kérő beadvánnyal több olyan szerv is foglalkozott, amelynek ez nem tartozik hatáskörébe. Sokszor éppen az a szerv nem kapta meg idejében a beadványt, amelynek pedig feladata lett volna annak elbírálása és a hatékony, gyors elintézés.

Mindezt megoldja a törvényjavaslat. Ha tehát a panasz olyan eljárásban hozott határozat vagy intézkedés ellen irányul, amelyre egy adott eljárás már megfelelő jogorvoslatot ismer — pl. fellebbezés, perújítás, új eljárás vagy törvényességi felülvizsgálat stb. — a beadványt erre az eljárásra irányítja, és annak szabályai szerint rendeli az elbírálást. Ugyanakkor a törvényjavaslat nem érinti azt az általános szabályt, amely szerint az állampolgár nem lehet hátrányos, hogy beadványát minek nevezi, mert a beadványt a benne foglalt kérelem érdemi tartalma szerint bírálják el.

Az említett eljárásokat a törvényjavaslat „jogilag szabályozott eljárások”-ként jelöli meg. Ilyen eljárás több is van [pl. a bírósági és az államigazgatási eljárás mellett a munkaügyi (szövetkezeti) döntőbizottsági, a szabálysértési, a devizahatósági stb. eljárás]. Az említett eljárások alá tartozó beadványt az illetékes szervhez kell áttenni, és annak keretében kell elbírálni, akár rendes, akár rendkívüli jogorvoslatnak lenne helye. Ilyen eljárások során tehát a törvényjavaslatba megjelölt panasz eljárás nem alkalmazható.

A törvényjavaslatban szabályozott panaszeljárásra éppen ezért olyankor kerülhet sor, amikor nincs jogilag szabályozott eljárás, és egyéni sérelem orvoslásáról van szó. Ez az egyéni sérelem lehet akár az ügy érdemében tett intézkedés, akár pedig az ügyintéző magatartása által okozott sérelem.

A panasz benyújtására és elintézésére — bizonyos eltérésekkel — a törvényjavaslat II. Fejezetében meghatározott rendelkezések irányadók. Ebből következik, hogy a panaszt is szóban vagy írásban lehet megtenni az elintézésre ügykör szerint hivatott szervhez, és a panasz esetében is alkalmazni kell az áttételre, a meghallgatásra és az összeférhetetlenségre vonatkozó rendelkezéseket (17. §).

2. A panasz intézésének szabályai aszerint alakulnak, hogy mi a tárgya a panasznak. A panasz irányulhat valamely szerv tevékenysége (mulasztása) vagy pedig a szerv vezetőjének, illetőleg más dolgozójának magatartása ellen. Az első esetben a panaszos a szerv által meghozott döntés érdemét kifogásolja, a második esetben viszont a vele szemben tanúsított bánásmódot teszi szóvá.

A szerv tevékenysége (mulasztása) ellen irányuló panaszt az érintett szerv vezetője, a szerv vezetőjének vagy más eljáró dolgozójának magatartása ellen irányuló panaszt pedig a Munka Törvénykönyve szerinti közvetlen felettes vizsgálja meg és intézi el. Az „érintett szerv” kifejezésen az országos hálózattal rendelkező vagy több önálló egységből álló intézmény esetében ezeket az önálló egységeket is érteni kell. Megtörténhet, hogy a panaszos az érdemi döntést is és az irányában tanúsított bánásmódot is kifogásolja, ilyen esetben a panasz megvizsgálása és elintézése egységesen az érintett szerv vezetőjének joga és kötelessége (18—19. §).

3. A panasz tárgyának megfelelően különböznek a panasz alapján tehető intézkedések is. Ha a panasztevő az intézkedést nem tartja a maga számára kielégítőnek, kérelmére a panaszt — felülvizsgálat keretében — a felettes szerv intézi el. Ennek a szervnek az intézkedése ellen azonban már további panasznak nincs helye, hiszen a kétfokú elbírálás biztosítja a helyes döntést.

A panasz vizsgálata és érdemi elintézése nemcsak olyan esetben mellőzhető, ha az a már elbírált korábbival azonos tar-

talmú, vagy a panaszos nem nevezte meg magát, hanem akkor is, ha a panasztevő a sérelmezett tevékenységéről (mulasztásáról) való tudomásszerzésétől számított hat hónap után előterjesztett panasz vizsgálata vagy annak mellőzése az elintézésre hivatott szerv mérlegelésén múlik, de a tudomásszerzéstől számított egy év után előterjesztett panasz vizsgálatát minden esetben mellőzni kell. A törvényjavaslatnak ez a rendelkezése egyfelől az ügyek gyorsabb lezárását célozza, másfelől azon a tapasztalaton alapul, hogy a panaszok túlnyomó többségét a valóságos vagy vélt sérelem keletkezése után rövid időn belül előterjesztik (20—21. §).

IV. Fejezet

Záró rendelkezések

1. A közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló törvény megalkotása szükségessé teszi az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény módosítását. E törvényből ui. el kell hagyni azokat a rendelkezéseket, amelyek a bejelentések, panaszok intézését szabályozzák, a jelenlegi „államigazgatási panasz” kifejezés helyett pedig célszerűbb az államigazgatási eljárásban a „felülvizsgálati kérelem” kifejezés használata. A törvényjavaslat egyrészről szabályozza, hogy a felülvizsgálati kérelmet az előterjesztéstől számított hatvan napon belül kell elintézni, másrészről pedig hatályon kívül helyezi az 1957. évi IV. törvénynek a közérdekű bejelentésre, javaslatra és panaszra vonatkozó rendelkezéseit (23. §).

2. A törvényjavaslat a jogrendszer egységesítése érdekében úgy rendelkezik, hogy jogszabályban a panasz elnevezés csak e törvény szerinti panaszra használható, és ennek a kifejezésnek a helyébe a jogszabályokban a „felülvizsgálati kérelem” kifejezés lép. Ez alól az általános szabály alól a törvényjavaslat két kivételt tesz. Az egyik az, hogy a Magyar Népköztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvényben említett panasz szó helyébe a „törvényességi sérelem” kifejezés lép. A másik, hogy a büntetőjogi (ideértve a büntetőeljárás-jogi), a büntetésvégrehajtási, valamint a fegyveres erők, a fegyveres testületek szolgálati viszonyaira vonatkozó jogszabályokban érintetlenül hagyja az eddig alkalmazott panasz kifejezést (23. §).

3. A törvényjavaslat rendelkezéseit a hatálybalépést követően benyújtott közérdekű bejelentésekre, javaslatokra és panaszokra kell alkalmazni. Az ezután benyújtott beadványoknál feltétlenül szükséges, hogy az elintézésre hivatott szervek a közérdekű bejelentést, a javaslatot, illetőleg panaszt az új rendelkezéseknek megfelelően elhatárolják. A már korábban benyújtott ilyen beadványokat pedig úgy bírálják el, ahogy azt a korábbi jogszabályok elrendelték.

A javaslat a törvény végrehajtását a Minisztertanács feladatává teszi. A Minisztertanács határozza meg, hogy a végrehajtásáról hogyan és milyen szervek útján gondoskodik (24. §).

A MINISZTERTANÁCS

11/1977. (III. 30.)

r e n d e l e t e

**a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló
1977. évi I. törvény végrehajtásáról**

A Minisztertanács a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló 1977. évi I. számú törvény (a továbbiakban: Tv 24. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

(A Tv 2. §-ához)

1. §

(1) A törvény alkalmazásában szövetkezet: a szövetkezeti társulás és a szövetkezeti vállalat is.

(2) Ahol a törvény felettes szervről szól, ennek a feladatát, az alábbi szervek látják el:

a) a magasabb szervezeti egység, ha a bejelentés az alacsonyabb szervezeti egységet vagy annak vezetőjét érinti,

b) a tanács (hivatal) elnöke, ha a bejelentés a tanács végrehajtó bizottságának (a továbbiakban: vb) szakigazgatási szervét (hivatalát) érinti,

c) az állami törvényességi felügyeletet ellátó tanács vb szakigazgatási szerve, ha a bejelentés a szövetkezet közgyűlését (küldöttgyűlését) vagy vezetőségét érinti.

(3) A törvény alkalmazásában a közvetlen felettest a Munka Törvénykönyve alapján kell meghatározni.

(4) A törvény alkalmazásában a kispirosok és magánkereskedők, valamint egyéb hatóságilag engedélyezett tevékenységet folytató személyek felügyeleti szerve a tanács vb illetékes szakigazgatási szerve.

(A Tv 5. §-ához)

2. §

(1) A szóbeli bejelentést — kérelemre — az elintézésre hivatott szerv köteles írásba foglalni.

(2) A tanácsi vb szakigazgatási szerve — a tanács vb más szakigazgatási szervének hatáskörébe tartozó ügy kivételével — valamint a népi ellenőrzés szerve a nála szóban előterjesztett közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot köteles írásba foglalni, akkor is, ha az elintézés nem tartozik a hatáskörébe.

3. §

(1) A felügyeletet ellátó szerv, a népi ellenőrzési bizottság, illetőleg az ügyészség maga dönti el, hogy a hozzá közvetlenül érkezett közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot saját hatáskörében vizsgálja-e meg, vagy azt az elintézésre hivatott szervhez továbbítja.

(2) A népi ellenőrzési bizottság és az ügyészség a hozzá érkezett közérdekű bejelentés, illetőleg javaslat megvizsgálására felhívhatja akár az elintézésére hivatott szervet, akár annak a felettes szervét. A szerv a vizsgálatot köteles lefolytatni és annak megállapításairól, valamint a megtett intézkedésről tájékoztatni a népi ellenőrzési bizottságot, illetőleg az ügyészséget.

4. §

Az elintézésre hivatott szerv vezetője, illetőleg az általa megbízott személy dönti el, hogy a bejelentést — tartalmától függően — közérdekű bejelentésként, javaslatként, vagy panaszként kell-e elintézni.

(A Tv 8. §-ához)

5. §

(1) Az ügyintéző a közvetlen felettesének köteles haladéktalanul bejelenteni, ha az ügyben elfogult. A bejelentés elmulasztásáért vagy késedelmes teljesítéséért fegyelmi és anyagi felelősséggel tartozik.

(2) Az eljáró ügyintézőt a közvetlen felettes jelöli ki.

(A Tv 9. §-ához)

6. §

(1) A közérdekű bejelentések és javaslatok intézésére vonatkozó rendelkezések megtartásáért az elintézésre hivatott szerv vezetője felelős.

(2) A szerv vezetője jelöli ki a közérdekű bejelentések és javaslatok intézéséért felelős személyt, illetőleg szervezeti egységet.

7. §

Az elintézésre hivatott szerv vezetője dönti el, hogy a névtelen bejelentésre indít-e vizsgálatot. Vizsgálat csak akkor rendelhető el, ha alaposan feltételezhető, hogy a bejelentés tartalma megfelel a valóságnak.

(A Tv 11. §-ához)

8. §

Ha az írásbeli értesítést mellőzték, az elintézés módját az ügyíratra fel kell jegyezni.

(A Tv 14. §-ához)

9. §

Szövetkezet esetében a törvényes állapot helyreállítására szükséges intézkedést a szövetkezet felett állami törvényességi felügyeletet gyakorló tanács vb szakigazgatási szerve, szövetkezeti vállalat esetében pedig az alapító szerv teszi meg.

(A Tv 16. §-ához)

10. §

(1) Az állásból való felfüggesztésre illetékes miniszteren a felügyeleti jogkört gyakorló minisztert, szövetkezet esetében a fővárosi, illetőleg megyei tanács elnökét, szövetkezeti vállalat esetében pedig az alapító szervet kell érteni.

(2) A felfüggesztést elrendelő határozatot a fegyelmi jogkör gyakorlója köteles haladéktalanul végrehajtani és ezzel egyidejűleg az állásától felfüggesztett személlyel szemben a fegyelmi — károkozás esetén a kártérítési — eljárást is elrendelni. A felfüggesztésre a munkajogi, illetőleg a szervezetkezeti jogi szabályok megfelelően irányadók.

(3) A törvényes állapot helyreállításának megtörténtét a (2) bekezdésben meghatározott szerv vezetője állapítja meg, és ezzel egyidejűleg megszünteti a felfüggesztést.

(4) A fegyelmi jogkör gyakorlója a felfüggesztést megszüntető határozatról, valamint a (2) bekezdés szerint elrendelt fegyelmi — károkozás esetén a kártérítési — eljárás eredményéről az állásból való felfüggesztést elrendelő vezetőt a meghozott határozatok egy példányának megküldésével köteles egyidejűleg értesíteni.

(A Tv 17. §-ához)

11. §

A panasz benyújtására és elintézésére az előző §-okban foglalt rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni.

(A Tv 24. §-ához)

12. §

A miniszterek, az országos hatáskörű szervek vezetői és a tanácsok végrehajtó bizottságai a felügyeleti és irányítási ellenőrzés keretében kötelesek a hozzájuk, illetőleg a felügyeletük alá tartozó szervekhez érkezett közérdekű bejelentéseket, javaslatokat és panaszokat rendszeresen, ezek intézésének rendjét és tartalmát pedig legalább kétévenként ellenőrizni, a tapasztalatokat elemezni és értékelni.

13. §

A tömegtájékoztatási szervek vezetői kötelesek a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézése rendjének és módszerének megfelelő nyilvánosságot biztosítani.

14. §

A társadalmi szervezetek, továbbá a szövetkezetek országos érdekképviselői szervei sajátos eszközeikkel segítik elő a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézésére vonatkozó rendelkezések végrehajtását.

15. §

A Tv alapján előterjesztett közérdekű bejelentés, javaslat és panasz illetékmentes.

16. §

(1) A lakossággal közvetlen kapcsolatban álló kereskedelmi és szolgáltató szervezetnél panaszkönyvet (vásárlók könyvét) kell rendszeresíteni.

(2) A panaszkönyvbe (vásárlók könyvébe) történt bejegyzés esetében a panaszt nem kell külön írásba foglalni.

(3) A panaszkönyvbe (vásárlók könyvébe) észrevételét, kifogását, vagy panaszát bárki bejegyezheti.

17. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba. Egyidejűleg a panaszkönyvről szóló 194/1951. (XI. 10.) MT számú rendelet, továbbá az 1013/1959. (IV. 8.) Korm. számú határozat, a 2010/1965. (V. 1.) Korm. számú határozat és az 1009/1966. (V. 18.) Korm. számú határozat 1. pontjának második bekezdése hatályát veszti.

(2) Felhatalmazást kap a belkereskedelmi miniszter, hogy — az érdekelt miniszterekkel (országos hatáskörű szervek vezetőivel) és a szövetkezetek országos érdekképviselői szerveivel egyetértésben — a panaszkönyvre (vásárlók könyvére) vonatkozó szabályokat rendelettel állapítsa meg.

(3) Felhatalmazást kap a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke, hogy — az érdekelt miniszterekkel (országos hatáskörű szervek vezetőivel) egyetértésben — az országgyűlési képviselők, illetőleg a tanácsstagok beszámolóin és fogadóóráin, továbbá a tanácsülésen, falugyűlésen, lakógyűlésen, jelölőgyűlésen és más hasonló gyűlésen elhangzott közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok elintézésének, ellenőrzésének és értékelésének rendjét a törvény alapján egységesen szabályozza.

ACZEL GYÖRGY s. k.,
a Minisztertanács elnökhelyettese

TARTALOMJEGYZÉK

30/1988. miniszteri utasítás	1
2/1988. BM titkárságvezetői intézkedés	7
Statisztikai lapok mintapéldányai	13
Tájékoztató a statisztikai lapok kitöltéséhez	16
1977. évi I. törvény	25
Indokolás a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló törvényjavaslathoz	32
A Minisztertanács 11/1977. (III. 30.) rendelete az 1977. évi I. törvény végrehajtásáról	42